

Η εξέγερση του 1997 και το παιχνίδι εξουσίας στα Τίρανα

Από τα τέλη Νοεμβρίου 1996, που η Σούντε κατέβασε τα ρολά στην παρατρέπεζά της και μέχρι την ανακοίνωση της χρεωκοπίας της παρατρέπεζας «Γκιαλίτσα» στις αρχές Φεβρουαρίου 1997 οι εξελίξεις στην Αλβανία είναι ταχύτατες. Ειδικά κατά το Μάρτιο 1997. Ο τρόπος που ανήλθε στην εξουσία ο Σαλί Μπερίσα ήταν σε πλήρη αντίθεση με τον τρόπο που τη διαχειρίστηκε. Οι ραγδαίες εξελίξεις επιβεβαίωσαν την αποσύνθεση του κράτους και κυρίως τις παραβιάσεις των δημοκρατικών αρχών και των ανθρωπίνων αξιών.

Η κατάσταση των κτηρίων, όπου στεγάζονταν το Υπουργικό Συμβούλιο, τα υπουργεία και άλλες κρατικές υπηρεσίες απεικόνιζαν τη διάλυση του κράτους, μη εξαιρουμένου του στρατού και της αστυνομίας. Οι διάδρομοι, οι σκάλες, τα γραφεία και τα έπιπλα ήταν όλα φθαρμένα. Οι τοίχοι είχαν μείνει τόσο άβαφοι, που επανεμφανίστηκαν οι παλιές ιταλικές επιγραφές και οι επιγραφές του κομμουνιστικού καθεστώτος. Τα φύλλα των παραθύρων ήταν έτοιμα να πέσουν πάνω στα κεφάλια των περαστικών. Και το Προεδρικό Μέγαρο, το οποίο βρισκόταν σε κάπως καλύτερη κατάσταση από τ' άλλα κτήρια, λεηλατήθηκε με βάρβαρο τρόπο, όταν ο Μπερίσα υποχρεώθηκε να το εγκαταλείψει. Η ολοκληρωτική εξάρθρωση του κράτους απέδειξε αφενός το ζήλο για λεηλασία εκ μέρους των κυβερνώντων κι αφετέρου την ηθική και υλική εξαθλίωση των απλών πολιτών. Οι Αλβανοί παραδόθηκαν πολύ εύκολα στο τυφλό μίσος τους κατά του απατηλού κράτους τους.

---

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Παναγιώτης Μπάρκας είναι δημοσιογράφος και γενικός γραμματέας της «Ομόνοιας» (Εθνική Οργάνωση της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία).

Μια αναδρομή στις εξελίξεις εκείνων των ημερών μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δρούσαν δύο αντικρουόμενοι παράγοντες. Από τη μια πλευρά στεκόταν ο Μπερίσα, που μέχρι τέλους έμεινε αδιάλλακτος στην επιθυμία του να κρατήσει με οποιαδήποτε τιμήμα και συνέπεια την εξουσία. Προς το σκοπό αυτό κράτησε όμηρο το κράτος, το οποίο φθειρόταν καθημερινά, μέχρι που συρρικνώθηκε σε μια ομάδα ανθρώπων χωρίς αξίες. Από την άλλη ήταν το φάσμα των δυνάμεων, που κοινό παρονομαστή είχαν το αίτημα να ανατραπεί ο πρόεδρος.

Στις αρχές Ιανουαρίου 1997, ο ανεξάρτητος και αντιπολιτευόμενος Τύπος, που μέχρι τότε σήκωσε το κύριο βάρος της αντιπολίτευσης στο καθεστώς Μπερίσα, εμφανίζεται κουρασμένος όσον αφορά την προσπάθεια για τη διαλεύκανση του σκανδάλου της τοκογλυφίας και των παρατραπεζών. Το ίδιο και σ' ό,τι αφορά την καταγγελία του μηχανισμού εξουσίας του Μπερίσα.

Στην πρώτη φάση, πριν αρχίσουν οι βίαιες ενέργειες, το καθεστώς χωρίς να σταματήσει να καταγγέλλει το αντιπολιτευόμενο Σοσιαλιστικό Κόμμα για το κομμουνιστικό παρελθόν του, επιδιώκει να βάλει σφήνα στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις το πρόβλημα του Κοσσυφοπεδίου. Ενεργοποιεί όλα του τα ερείσματα ώστε και οι Αλβανοκοσσοβάρτοι να υιοθετήσουν την ίδια ριζοσπαστική στάση εναντίον του Μιλόσεβιτς. Η προσπάθεια αυτή του Μπερίσα οδήγησε στην όξυνση των σχέσεών του με τον Ρουγκόβα, ο οποίος δεν ακολούθησε τις υποδείξεις των Τιράνων, αφού είχε απευθείας επαφή με τους Αμερικανούς. Παρά ταύτα, ο Μπερίσα ήταν αποφασισμένος να παίξει με τη φωτιά, αν και ήταν πεπεισμένος πως μια τέτοια τακτική του δημιουργούσε περισσότερους αντιπάλους παρά συμμάχους.

Σε μια δεύτερη φάση, ο Μπερίσα χρησιμοποίησε τον στενό συνεργάτη του Αζέμ Χαϊντάρι για να μην στραφούν εναντίον του τα συνδικάτα και οι φοιτητές. Ένα χρόνο πριν, ο Χαϊντάρι είχε κατορθώσει να σπάσει την απεργία πείνας των πρώην πολιτικών κρατουμένων. Αυτή τη φορά, όμως, δεν τα κατάφερε. Από τις αρχές του 1997, τα αντιπολιτευόμενα κόμματα προσπάθησαν να λειτουργήσουν σαν άξονας του πολιτικού αγώνα εναντίον του καθεστώτος. Τα μέσα που χρησιμοποιούν τρομοκρατούν τόσο πολύ τον παντοδύναμο αρχηγό του αλβανικού κράτους, ώστε εκείνος αφήνει να εννοηθεί ότι είναι πιθανή η παραίτηση της κυβέρνησης και η διεξαγωγή πρόωρων εκλογών, αλλά με κυβέρνηση του Δημοκρατικού Κόμματος (26.1.97). Εκείνη την εποχή φοβόταν ο Γιάννος το θερίο και το θερίο το Γιάννο. Εντούτοις, την πρωτοβουλία κινήσεων την είχε ακόμα ο πρόεδρος.

Μ' αυτόν τον τρόπο ο Μπερίσα απέδειξε ότι παρέμεινε πιστός στην αρχή της παραμονής διά της βίας στην εξουσία, ενώ η αντιπολίτευση δεν μπόρεσε να αναλάβει την πολιτική ηγεσία του λαϊκού κινήματος διαμαρτυρίας. Για την ακρίβεια, δεν κατάφερε να εξασφαλίσει την καθοδήγηση ούτε των κομματικών οπαδών της. Οι λόγοι είναι κυρίως δύο: Πρώτον, η αντιπολίτευση τήρησε για μακρύ χρονικό διάστημα σιωπή για τις παρατραπεζες και δεύτερον χρησιμοποίησε μέσα, με τα οποία δεν ήταν δυνατή η ανατροπή του Μπερίσα. Το πολιτικό κενό στο χώρο της αντιπολίτευσης σπεύδει να αναπληρώσει προσωρινά ο Τύπος. Κατά την περίοδο

της πρώτης λαϊκής αναταραχής (15-28 Ιανουαρίου), ο ρόλος του ανεξάρτητου Τύπου αποκτάει ειδικό βάρος. Η εφημερίδα «Κόχα Γιον» διπλασιάζει την κυκλοφορία της και μετατρέπεται σε σημείο αναφοράς.

Στα τέλη Ιανουαρίου και στις πρώτες ημέρες του Φεβρουαρίου επικρατεί ανακωχή. Επιφανειακά, είναι μια περίοδος ανάπαυλας και για τις δύο παρατάξεις. Τότε είναι που εισβάλλει δυναμικά στο προσκήνιο ο λαός. Αφορμή και σε μεγάλο βαθμό αιτία της κινητοποίησής του είναι η αγανάκτησή του για την απώλεια των λαϊκών καταθέσεων στις παρατράπεζες. Με την κατάρρευση των παρατραπεζών, όμως, αποκαλύπτεται σ' όλη της την έκταση η αθλιότητα του καθεστώτος.

Μετά τις 5 Φεβρουαρίου επιβεβαιώνεται ότι το κρατικό ταμείο δεν μπορεί να επιστρέψει ούτε μέρος των καταχρασθέντων χρημάτων. Ας σημειωθεί ότι η κυβέρνηση, που κατέσχεσε τα χρήματα των παρατραπεζών «Πόπουλι» και «Τζαφέρι», είχε αναλάβει την υποχρέωση να επιστρέψει στους καταθέτες το 52% και 60% αντιστοίχως των χρημάτων τους. Την ίδια ημέρα, ανακοινώνεται κάθετη υποτίμηση του λεκ (αλβανικό νόμισμα) και η δεύτερη σε μέγεθος παρατράπεζα («Γιαλίτσα») ανακοινώνει πτώχευση. Είναι εκείνη τη στιγμή που ο λαός ζητάει το κεφάλι του ενόχου. Πολιτικά σημαίνει την ανατροπή της κυβέρνησης του Δημοκρατικού Κόμματος, το οποίο είχε παραμείνει στην εξουσία με το αμφισβητούμενο αποτέλεσμα των εκλογών της 26ης Μαΐου 1996.

Ο Μπερίσα υποτίμησε τη δυναμική της εξέγερσης και συνέχισε να στηρίζεται στους μηχανισμούς καταστολής, στους οποίους είχε μεγάλη εμπιστοσύνη. Κινούμενος από την επιθυμία του να παραμείνει πάση θυσία στην εξουσία, ο πρόεδρος της Αλβανίας αρνείται να χρησιμοποιήσει πολιτικά μέσα για την επίλυση της κλιμακούμενης κρίσης. Με τη στάση του αυτή εξώθησε τους αγανακτισμένους πολίτες στα άκρα. Στο κέντρο της εξέγερσης βρίσκεται η Αυλώνα και το Αργυρόκαστρο.

Αν και αποφεύγει να κηρύξει κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, το καθεστώς αποφασίζει την έξοδο του στρατού από τους στρατώνες «για να βοηθήσει την αστυνομία στην αποκατάσταση της τάξης». Επίσης, αναθέτει στη «ΣΙΚ» (αλβανική μυστική υπηρεσία) καθαρά αστυνομικό ρόλο. Παράλληλα, συλλαμβάνει και βασανίζει αντιπάλους, ενώ ετοιμάζει και μαζικές δίκες. Αυτή η κατάσταση έντασης, βίας αλλά και ισορροπιών διαρκεί μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου 1997. Αποκορυφώνεται στις 2 Μαρτίου, όταν η αλβανική Βουλή, πλήρως ελεγχόμενη από το Δημοκρατικό Κόμμα, αποφασίζει την επιβολή στρατιωτικού νόμου, υπό τον έλεγχο των μυστικών υπηρεσιών. Ακολουθεί η διεξαγωγή των πολεμικών επιχειρήσεων εναντίον του εξεγερμένου Νότου. Το καθεστώς δεν διστάζει να προβεί σε ενέργειες που οδηγούν όχι απλά σε εμφύλιο, αλλά σ' έναν πόλεμο Βορρά-Νότου. Την αντίθεση αυτή είχε ο ίδιος ο Μπερίσα καλλιεργήσει με τις ενέργειές του στα έξι χρόνια που κυβερνούσε την Αλβανία.

Μέσα σε μια εβδομάδα, όμως, έχει καταστεί σαφές ότι όλες οι προσπάθειες του καθεστώτος να καταστείλει με τη βία την εξέγερση έχουν πέσει στο κενό. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την επέκταση της εξέγερσης, υποχρεώνουν τον

Μπέρισα να ζητήσει διάλογο. Μεταξύ, όμως, των κομμάτων της αντιπολίτευσης και των εξεγερμένων δημιουργήθηκε αμέσως διάσταση απόψεων και για τα μέσα και για το στόχο του κινήματος. Ο λαός ζητούσε την ανατροπή του καθεστώτος και την εγκαθίδρυση ενός πραγματικού δημοκρατικού κράτους. Κατέφυγε, μάλιστα, στην εξέγερση, γιατί τον εξώθησε το ίδιο το καθεστώς. Αντιθέτως, τα κόμματα της αντιπολίτευσης ζητούσαν την ανατροπή του Μπέρισα για να τον αντικαταστήσουν απλώς στην εξουσία. Γι' αυτό και οι κινήσεις τους δεν έβγαιναν έξω από τα περιθώρια δράσης, που επέτρεπε το καθεστώς.

Το χάσμα μεταξύ των κομμάτων και του εξεγερμένου λαού απείλησε να τα θέσει εκτός του πολιτικού παιχνιδιού. Αυτό θα συνεχιστεί μέχρι την 9η Μαρτίου 1997, όταν έγινε η πολιτική συμφωνία μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης για το σχηματισμό Κυβέρνησης Εθνικής Συμφιλίωσης. Ύστερα από την αποτυχία του να καταστείλει την εξέγερση με τα όπλα, ο Μπέρισα βρήκε «σωσίβιο» στα κόμματα της αντιπολίτευσης. Αυτά, παρά το φόβο που του είχαν, βρήκαν στην εν λόγω συμφωνία την ευκαιρία όχι μόνο να αποκτήσουν ρόλο στα πολιτικά δρώμενα, αλλά και να συμμετάσχουν στην εξουσία.

Η λύση, που προέκυψε δεν εγγυήθηκε ούτε την προοπτική του εκδημοκρατισμού ούτε την εγκαθίδρυση ενός πραγματικού κράτους. Ο Μπέρισα δέχτηκε την επαναφορά των αντιπάλων στο πολιτικό προσκήνιο με όρο να συνεχίσει ο ίδιος να ρυθμίζει το παιχνίδι. Η συμφωνία της 9ης Μαρτίου ουσιαστικά επανέφερε την Αλβανία στο φαύλο κύκλο των κρίσεων. Η αντίθεση προς ένα άθλιο κράτος εκδηλώθηκε με καταστροφή της ίδιας της χώρας, γεγονός που αντί να ξεκαθαρίζει το πολιτικό τοπίο, όξυνε την κρίση. Η αγωνία της αντιπολίτευσης να συμμετάσχει στην εξουσία την μετέτρεψε σε μέρος του προβλήματος και την κατέστησε συνένοχη για όσα ακολούθησαν και θα ακολουθήσουν.

Η συμφωνία των εννέα κομμάτων με τον Μπέρισα είχε ως στόχο, επίσης, να κοπεί η όρεξη στους εξεγερμένους όσον αφορά τη διεκδίκηση της εξουσίας, τη στιγμή που αυτοί έπαιζαν τον αποφασιστικό ρόλο για όλες τις εξελίξεις στη χώρα. Η αντιπολίτευση αντιμετώπιζε τον λαϊκό παράγοντα αντιφατικά. Ο Μπέρισα την είχε ανάγκη μόνο επειδή υπήρχε πάνω από το κεφάλι του το σφυρί της εξέγερσης. Από την άλλη, τα κόμματα τηρούσαν αποστάσεις, γιατί φοβούνταν τις κατηγορίες ότι ηγούνται της ένοπλης εξέγερσης. Επίσης, δεν ήθελαν οι εξεγερμένοι να αποτελέσουν την τρίτη πλευρά στις πολιτικές διαπραγματεύσεις για την εξουσία.

Οι εξεγερμένοι, ενώ αδυνατούσαν να πραγματοποιήσουν τις πολιτικές προσδοκίες τους, έδειχναν αυτοσυγκράτηση και απέφυγαν να αντιταχθούν στα κόμματα της αντιπολίτευσης και στην Κυβέρνηση Εθνικής Συμφιλίωσης. Η αυτοσυγκράτηση αυτή, όμως, μαζί με την αδράνεια και την αδυναμία της κυβέρνησης να ελέγξει την κατάσταση στην επαρχία, λειτούργησε σαν σανίδα σωτηρίας για το καθεστώς Μπέρισα και του έδωσε ζωή. Η κυβέρνηση, υπό την πολιτική πίεση του προέδρου της Δημοκρατίας, ποτέ δεν αναγνώρισε αρμοδιότητες και ρόλο στις Επιτροπές Λαϊκής Σωτηρίας, που ήταν η ηγεσία του εξεγερμένου λαού. Το απο-

τέλεσμα ήταν ειδικά στο Νότο να επικρατήσει πλήρης ακυβερνησία και χάος. Το κενό που δημιουργήθηκε από την έλλειψη του νόμου και των κρατικών μηχανισμών, εκμεταλλεύθηκαν εγκληματικές ομάδες, ορισμένες εκ των οποίων ήταν στενά συνδεδεμένες με το καθεστώς Μπερίσα. Οι ένοπλες συγκρούσεις με σκοπό τη λεηλασία και το ξεκαθάρισμα λογαριασμών προκάλεσαν μία κατάσταση ανασφάλειας και ενέτειναν τη φτώχεια των απλών ανθρώπων.

Όλα αυτά τα χρεώθηκαν οι Επιτροπές Λαϊκής Σωτηρίας, που είχαν αναλάβει ρόλο ανασυγκρότησης και επαναλειτουργίας της κρατικής μηχανής και προστασίας του λαού. Λόγω και των εσωτερικών αντιθέσεων που αναπτύχθηκαν στους κόλπους τους, οι Επιτροπές απέτυχαν στο έργο τους, με αποτέλεσμα η λαϊκή εξέγερση του 1997, η μόνη στο είδος της, να εκφυλιστεί πλήρως.

Οι Επιτροπές οδήγήθηκαν έτσι σε μία λανθασμένη απόφαση. Μεταβίβασαν στα κόμματα της αντιπολίτευσης την αποστολή τους και δέχτηκαν να σταματήσει η εξέγερση ακριβώς τη στιγμή που ο Μπερίσα θα έφευγε από το θρόνο του. Κατόπιν αυτού, κυρίως το Σοσιαλιστικό Κόμμα είχε τη δυνατότητα να χειραγωγήσει εκ νέου τις λαϊκές προσδοκίες και μετά τις εκλογές του Ιουνίου 1997 να επανέλθει πανηγυρικά στην εξουσία.

Η συμφωνία της 9ης Μαρτίου απέδειξε, επίσης, τις δυνατότητες παρέμβασης της Δύσης στις πολιτικές εξελίξεις της Αλβανίας. Η παράταση της κρίσης ήταν και αποτέλεσμα των διαφωνιών για το ρόλο του Μπερίσα, αλλά και επειδή οι Δυτικοί δεν συμφωνούσαν ως προς τη διάδοχη κατάσταση. Ο Μπερίσα είχε σφηνωθεί στα γρανάζια της στρατηγικής των Δυτικών στα Βαλκάνια. Με τη συμφωνία του Ντέιτον ο καθοριστικός ρόλος των Η.Π.Α. είχε καταστεί εμφανής και τότε ο αρχηγός του Δημοκρατικού Κόμματος της Αλβανίας θεωρείτο ότι ασκούσε αδιαμφισβήτητη επιρροή στους Αλβανοκοσσοβάρους.

Ένα χρόνο μετά, οι Αμερικανοί διαπίστωσαν ότι με τον Φάτος Νάνο στην εξουσία ο Μπερίσα συνέχιζε να διατηρεί στενές σχέσεις με τους κύκλους των φανατικών ισλαμιστών, οι οποίοι δραστηριοποιούνταν στο Κοσσυφοπέδιο. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι κύκλοι αυτοί ανέπτυξαν μία αντιαμερικανική λογική, αλλά έθεταν ως πρώτη πολιτική προτεραιότητά τους την ανατροπή της κυβέρνησης Νάνο στην Αλβανία.

Σ' ό,τι αφορά την εσωτερική πολιτική σκηνή, ο Μπερίσα είχε κατορθώσει να δημιουργήσει την εντύπωση ότι το πρόβλημα για τον εκδημοκρατισμό και την ειρήνευση της Αλβανίας δεν ήταν μόνο ο ίδιος, αλλά η αντιπαράθεσή του με τον Νάνο. Την εντύπωση αυτή ενίσχυσε το αποτυχημένο πραξικόπημα της 14ης Σεπτεμβρίου 1998, το οποίο ήταν και ένα τεστ για το ποιος από τους δύο είχε τη μεγαλύτερη αντοχή. Το πραξικόπημα για την ανατροπή των σοσιαλιστών επιχείρησαν οι άνθρωποι του Μπουγιάρ Μπουκόσι, ο οποίος ηγείτο μιας εξόριστης κυβέρνησης του Κοσσυφοπεδίου. Ο Μπουκόσι έβλεπε ότι με τον Νάνο στην εξουσία έχανε έδαφος στον έλεγχο των εξελίξεων στο Κοσσυφοπέδιο.

Το πραξικόπημα απέτυχε, αλλά ο Νάνο αντικαταστάθηκε από το νεαρό Παντελή Μάικο, ο οποίος διακρίθηκε για την πειθήνια εφαρμογή των συμβουλών της

Ουάσινγκτον. Η κυβέρνηση, που είχε ως πυρήνα το Σοσιαλιστικό Κόμμα παρέμεινε στην εξουσία, αλλά και ο Μπερίσα παρέμεινε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Αποκατέστησε, μάλιστα, το δίαυλο επικοινωνίας με τους Αμερικανούς, οι οποίοι εγκατέλειψαν τον άνθρωπό τους στο Κοσσυφοπέδιο, τον Ιμπραήμ Ρουγκόβα, για να στηρίξουν τον Απελευθερωτικό Στρατό του Κοσσυφοπεδίου (UCK). Μέχρι τότε, ο UCK θεωρείτο από τις Η.Π.Α. ως τρομοκρατική οργάνωση, αλλά σχεδόν εν μία νυκτί ανακηρύχθηκε εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα. Η Ουάσινγκτον είχε ήδη εισέλθει σε τροχιά μετωπικής σύγκρουσης με το καθεστώς Μιλόσεβιτς.

Η υποστήριξη που απολάμβανε ο Μπερίσα από κύκλους της Δύσης ακόμα κι όταν έγινε προφανής ο αποσταθεροποιητικός ρόλος του ίσως εξηγείται και από την ύπαρξη οικονομικών συμφερόντων. Ως πρόεδρος της Αλβανίας είχε συμβάσεις με γερμανικές εταιρείες για την εκμετάλλευση του χρώμιου στο Βορρά. Σύμφωνα με ορισμένα δημοσιεύματα του ξένου Τύπου, το αλβανικό χρώμιο εγγυάται την ανεξαρτησία της γερμανικής πολεμικής βιομηχανίας για μερικές δεκαετίες. Αναμφισβήτητα έπαιξε ρόλο και η πολιτική αλλεργία της ευρωπαϊκής δεξιάς προς το Σοσιαλιστικό Κόμμα. Δεν πρέπει, επίσης, να λησμονηθεί ότι η Δύση είχε παρουσιάσει τον Μπερίσα ως πρότυπο εφαρμογής των δυτικών προτύπων για την επιτυχή μετάβαση μιας πρώην κομμουνιστικής χώρας στις νέες συνθήκες.

Η αλβανική αντιπολίτευση από τη δική της πλευρά, είχε μάθει κακά το πολιτικό μάθημα. Θεωρούσε ότι η Δύση σε τοποθετεί στην εξουσία ή σε ανατρέπει από την εξουσία αναλόγως με τις υπηρεσίες που προσφέρει. Για το λόγο αυτό έδειχνε μια δουλοπρέπεια ακόμα και προς τις διπλωματικές θαλίτσες που μπαινόβγαιναν στο ξενοδοχείο των Τιράνων «Ρόγκνερ», που για αρκετούς μήνες μετατράπηκε σε κέντρο των αλβανικών πολιτικών εξελίξεων. Οι αρχηγοί των κομμάτων της αντιπολίτευσης δεν διανοήθηκαν ποτέ ότι με τη συμπεριφορά τους εκδήλωναν την ανικανότητά τους να παίξουν καθοδηγητικό ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις. Ίσως, γιατί από την αντιπολίτευση έλειπε ο ηγέτης.

Ο Μπερίσα προσπάθησε να παρουσιάσει την εναντίον του ένοπλη εξέγερση, τότε ως έργο της μαφίας, τότε ως έργο «των κόκκινων εξτρεμιστών εντός της χώρας» και τότε ως έργο των ξένων μυστικών υπηρεσιών που «επεδίωκαν το διαμελισμό της Αλβανίας». Η τελευταία καταγγελία αφορούσε κυρίως την Ελλάδα. Το γιατί είναι εύκολο να απαντηθεί. Ο εθνικισμός ήταν από την εποχή του Χότζα το σίγουρο καταφύγιο για το ξεπέραςμα κάθε κρίσης. Ο Μπερίσα δανείστηκε το δοκιμασμένο επί δεκαετίες δόγμα ότι η Ελλάδα, μετά τη Σερβία, ήταν ο εχθρός, που επεδίωκε τη διχοτόμηση της Αλβανίας. Με τον τρόπο αυτό ο Μπερίσα συσπείρωνε καλύτερα γύρω του το Βορρά εναντίον του Νότου, ο οποίος ήταν εθνικά ύποπτος. Ταυτόχρονα, οι κατηγορίες αυτές λειτουργούσαν και ως αντιπερισπασμός στον ίδιο το Νότο, όπου και εκεί υπήρχαν ισχυρές εθνικιστικές νησίδες.

Στα τέλη Μαρτίου 1997, ο Μπερίσα στέλνει στη Βουλή τον αρχηγό των μυστικών υπηρεσιών και υπεύθυνο για την επιβολή του στρατιωτικού νόμου Μπασκίμ Γκαζιντέντε να επιβεβαιώσει τη θεωρία του ελληνικού δακτύλου. Ο Γκαζιντέντε παρουσίασε το σχέδιο «Λωτός», το οποίο απέδωσε σε «ελληνικούς σιωβινιστικούς

κύκλους» κι όχι ευθέως στην ελληνική κυβέρνηση. Ας σημειωθεί ότι η Αθήνα τότε στήριζε το καθεστώς Μπερίσα αρκετό καιρό μετά την εκδήλωση της εξέγερσης. Πίστευε ότι το καθεστώς θα έθετε υπό έλεγχο την κατάσταση και θα παρέμενε στην εξουσία.

Το περιβόητο σχέδιο «Λωτός» δεν ήταν τίποτα περισσότερο από ασύνδετα αποσπάσματα της πολυσέλιδης κατηγορίας, με βάση την οποία το καθεστώς Μπερίσα είχε στήσει τη γνωστή οίκη των πέντε Βορειοηπειρωτών το 1994. Τους ισχυρισμούς του Γκαζιντέντε απέρριψαν στη Βουλή πολλοί Αλβανοί βουλευτές, μεταξύ των οποίων και σύμμαχοι του Δημοκρατικού Κόμματος. Η καθαρή θέση της Ελλάδας οδήγησε την προσπάθεια του Μπερίσα σε αποτυχία. Ας σημειωθεί ότι τότε ο αλβανικός Νότος ήταν ξέφραγο αμπέλι.